

ПОДКРЕПА НА СВЕТОВНАТА БАНКА ЗА УПРАВЛЕНИЕТО НА ВОДИТЕ В БЪЛГАРИЯ

В средата на 2018 г. българското правителство се обърна към Световната банка с искане за предоставяне на аналитична и консултативна подкрепа за разработването на третия цикъл на плановете за управление на речните басейни (ПУРБ) и на втория цикъл на плановете за управление на риска от наводнения (ПУРН), в съответствие с изискванията на директивите на ЕС. Българското правителство, съвместно със Световната банка, се ангажира в най-кратки срокове да отговори на препоръките на Европейската комисия за създаването на стабилна методическа и научна основа при разработването на плановете.

Споразумението между правителството на България и Световната банка влезе в сила на 5 септември 2018 г., след ратификация от Народното събрание и [обнародване в Държавен вестник](#).

Аналитичната подкрепа, която Световната банка предоставя има за цел да осигури солиден научен методически подход (базиран на най-добрите европейски практики), който гарантира стабилна научна основа и до голяма степен преодолява практиката разработването на плановете да бъде базирано основно на експертна преценка.

*„Вярваме в потенциала на България да изпълни изискванията на европейската Рамкова Директива за водите и на Директивата за наводненията. Екипът на Световната банка, който работи по този проект, се ръководи от силното желание и ангажимент на нашата институция за подпомагане на страната в процеса на подобряване на управлението на водните ресурси, в полза на всички българи. Екипът на проекта се ангажира да представи международен опит, знания и примери, които да помогнат на правителството да разработи научно обосновани плановете за управление”, каза **Фабрицио Дзарконе, постоянен представител на Световната банка за България, Чехия и Словакия**. Според него „прозрачността е от ключово значение за постигането на стабилни резултати и екипът подкрепя активно процеса на обществени консултации по изготвянето както на плановете за управление на речните басейни, така и на плановете за управление на риска от наводнения с цел повишаване на информираността на обществото относно плановете за управление“.*

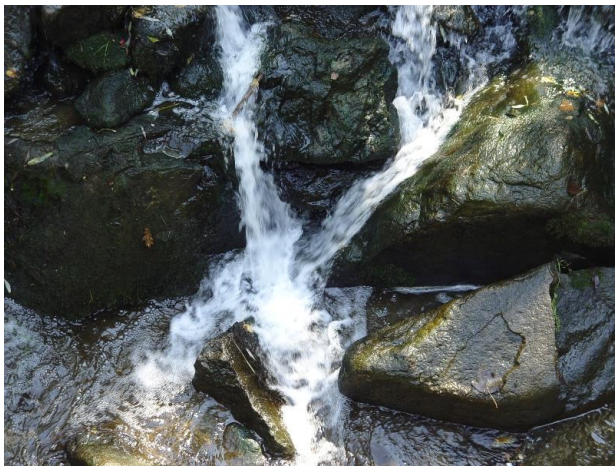
Проектът се състои от два компонента:

1. Подкрепа за разработването на плановете за управление на речните басейни
2. Подкрепа за разработването на плановете за управление на риска от наводнения

Изпълнението и на двата компонента предвижда следните три основни етапа:

1. Подобряване на методическата рамка
2. Подобряване на базата от знания
3. Разработване на проекти за третия цикъл на ПУРБ/втория цикъл на ПУРН и свързаните с тях програми от мерки. По този начин плановете ще бъдат изградени на солидна методическа и научна основа.

Понастоящем изпълнението на компонент 1 е почти в края на втория си етап. Методическата база за описанието както на повърхностните, така и на подземните водни тела вече е разработена и се валидира чрез полеви изследвания и пробовземане. Към този момент процесът на валидиране на адекватността и приложимостта на методологиите спрямо местните условия е почти завършен.

В рамките на подготовката за третия етап на проекта се финализират междинните доклади за значимите проблеми, свързани с управлението на водите за четирите басейнови дирекции в България. Обществените консултации, в съответствие с предложението от Банката за публични дискусии с широк кръг от заинтересовани страни, ще започнат в скоро време под ръководството на Министерство на околната среда и водите и Басейновите дирекции, в ролята им на компетентни органи съгласно Рамковата директива за водите. В таблица 1 са обобщени дейностите в рамките на

компонент 1 и етапа им на изпълнение към момента. Както е видно предвидените по втория етап дейности са на приключване, и основният фокус ще се премести към разработването на третия етап - проектите за плановете за управление на речните басейни.

Първият етап на проекта по компонент 2 е близо до завършване, а методиката за предварителна оценка на риска от наводнения (ПОРН) е предадена на МОСВ и одобрена. Съответните оценки са разработени и успешно преминаха през процеса на обществени консултации, а в момента се подготвя окончателната документация за докладване пред Европейската комисия. Очаква се и вторият етап на проекта да бъде завършен скоро, като са разработени цифровите модели на терена, на МОСВ е предоставена методологията за разработване на карти на районите под заплахата и на риска от наводнения (КОРН), въз основа на която в момента се извършва картографирането на районите със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН). Към момента проектът навлиза в изпълнението на третия етап - разработването на плановете за управление на риска от наводнения (ПУРН), по време на който ще бъдат разработени самите програми от мерки за управление на риска от наводнения. В таблица 2 са обобщени дейностите в рамките на компонент 2 и етапа им на изпълнение към момента.

Таблица 1. Дейности по компонент 1 – подкрепа за разработването на плановете за управление на речните басейни

Дейност	Статус	Кратко описание
Междинни доклади за значимите проблеми в управлението на водите	Завършени	Световната банка е предала на МОСВ междинните доклади за значимите проблеми в управлението на водите за всички райони на басейново управление.
Критерии за идентифициране на значимо замърсяване от дифузни източници, избор и прилагане на подходящи модели за количествена оценка на въздействието	Завършване през септември 2021 г.	<p>Основната цел на проекта е да се разработят критерии и подход за идентифициране на значително замърсяване от дифузни източници, включително показатели за количествено определяне на натиска, причинен от основните движещи сили. Ще бъде разработена система за класификация на значимостта на натиска, със специфични критерии, тежест на показателите и/или факторите за оценка на различни видове натиск, включително идентифициране на основните елементи за качество (биологични, химични) за класификация на натиска от биогенни вещества. Оценяват се методи за оценка на капацитета за самопочистване.</p> <p>Представени са примери за прилагане на класификационната система за избрани водни тела в пилотни водосбори.</p>
Разработване на национални подходи за оценка на хидроморфологичното състояние на повърхностните водни тела и на национална методология за определяне и очертаване на силно модифицирани водни тела	Завършване през септември 2021 г.	<p>Разработване на аналитични методи за оценка на натиска и въздействието на ниво водно тяло, включително: методология за оценка на хидроморфологичното състояние на повърхностните водни тела от категория „реки“, „езера“ и „преходни води“; методология за: идентифициране и определяне на силно модифицирани водни тела; полеви техники за характеризирание на водни тела; концептуални модели, свързващи хидроморфологичните елементи за качество с биологичните цели и оценката на натиска и въздействията; методология за идентифициране и определяне на силно модифицирани водни тела и дефиниране на добър екологичен потенциал; оценка на хидроморфологичното състояние на всички водни тела от категория „реки“, „езера“ и „преходни води“; разработване на методология за екологичния отток.</p>

		<p>В рамките на проекта се провежда кампания за полеви изследвания, която включва подробни проучвания на над 200 обекта във всички райони за басейново управление.</p>
<p>Методология за оценка на химичното състояние, която отразява въздействието на изменението на климата върху състоянието на повърхностните водни тела, включително анализ на химичния натиск, въздействие, риск и състояние</p>	<p>Завършване през септември 2021 г.</p>	<p>Разработена е методология за оценка на химичното състояние на повърхностните водни тела. Ще бъдат определени фонове концентрации със съответните вероятности. Ще бъде определено химичното състояние на водните тела в страната, включително идентифициране на водни тела в риск от непостигане на целите за добро екологично и химично състояние и водни тела за последващ мониторинг.</p> <p>В рамките на проекта е проведена кампания за полеви изследвания, която включва събиране и подробен анализ на 1560 водни проби от 130 обекта във всички райони за басейново управление.</p>
<p>Валидиране на типологията и класификационната система в България за оценка на екологичното състояние на повърхностните водни тела от категориите „реки“, „езера“ и „преходни води“</p>	<p>Завършване през септември 2021 г.</p>	<p>Разработва се методология за оценка на екологичното състояние на речните участъци, попадащи в преходните зони между съседни типове реки.</p> <p>Разработени са методи за анализ на биологичните елементи за качество, референтните условия и класификационната система за оценка на екологичното състояние в целевите типове повърхностни води, включително оценка на взаимовръзките между антропогенния натиск, въздействията и биотичния отговор.</p> <p>В момента се разработва класификационна система за оценка на екологичния потенциал на силно модифицираните водни тела от типовете „реки“, „езера/резервоари“ и „преходни води“ по подхода на смекчаващите мерки.</p> <p>В рамките на проекта е проведена кампания за полеви изследвания, която включва събиране и анализ на 1934 проби от 258 обекта във всички райони за басейново управление.</p>
<p>Методология за определяне на праговите стойности и фонните нива на подземните води</p>	<p>Предадена и условно одобрена</p>	<p>Разработената по проекта методология предоставя методи, които да се използват за определяне на фонните нива (ФН) и включва метод за оценка на връзката на химичния натиск с антропогенни</p>

		дейности, както и за определяне на праговите стойности (ПС), които ще служат и за референтна стойност при идентифициране на химичното състояние на подземните водни тела.
Актуализирана методология за очертаване и характеризация на подземните водни тела	Предадена и условно одобрена	Предложен е актуализиран интегриран подход за очертаване и характеризация на подземните водни тела, който отговаря на изискванията на Рамковата директива за водите и е подходящ за българските условия, предвид наличността на данни. Методологията описва и методическите подходи, които са били използвани в миналото, но все още не са формализирани. Всички методически стъпки, както новоописаните, така и вече присъстващите в предишната версия на методологията, са обединени в една единна методология.
Национално проучване на качеството на подземните води и оценка на водоземането	Завършено	Събрани са данни от пробовземане от 20 количествени инвентарни зони и от 350 обекта за физико-химичен анализ.
Характеризиране на Неоген-кватернерните водоносни хоризонти в Софийската котловина и актуализация на съответните количествени и химични рискове и състояние на подземните водни тела	Завършване през септември 2021 г.	<p>Разработен е математически модел на оттока в Софийската котловина, който ще бъде предаден на басейнова дирекция Дунавски район, за да се използва като инструмент за управление на подземните води.</p> <p>Резултатите включват натиск, оценка на въздействието и характеризиране на водоносните хоризонти в Софийската котловина, както и очертаване на защитните зони около обществените кладенци, които се използват за питейно водоснабдяване.</p> <p>В рамките на проекта е изпълнена кампания на терен за събиране на данни за калибрацията на модела - пиезометрични измервания в 50 точки и кампания за проучване на качеството на водата в 25 точки.</p>
Актуализация на очертаването и характеризацията на подземните водни тела в риск, включително анализ на натиска и риска, и оценка на състоянието	В процес на разработка	Ще бъде разработен методически подход за прецизиране на очертаването и за допълнителна характеризация на подземните водни тела, както и методология за определяне на праговите стойности и фоновите нива на подземните води. Ще бъдат определени сухоземните екосистеми и повърхностните водни тела, с които подземните

		водни тела са свързани. Очертаването на подземните водни тела ще бъде актуализирано, в случаите, в които това е необходимо, и ще бъде завършена характеристиката на подземните водни тела, която ще включва и оценка на количествения и качествения натиск.
Актуализация на икономическия анализ	В процес на разработка	Всички икономически анализи, които са необходими за разработването на плановете за управление на речните басейни, ще бъдат направени в рамките на това задание.
Подход за обосновка на изключенията във връзка с член 4 на РДВ	Предаден проект на подхода	Тази дейност включва разработване на методологии за обосновка на изключенията по член 4 от Рамковата директива за водите и обучение на служителите на Министерството и на басейновите дирекции в прилагане на методологиите.
Разработване на проект на плановете за управление на речните басейни	В процес на разработка	Разработване на проект на плановете за управление на речните басейни за четирите района за басейново управление. Задачата ще включва актуализиране на каталога от мерки, включително индикативни предположения за ценообразуване и разработване на Програма от мерки за всички райони за басейново управление.

В допълнение към това, в рамките на компонент 1, Световната банка организира събития за изграждане на капацитет за българската администрация, включително:

- Семинар за интегриране на най-добрите международни практики за използване на информация и инструменти за климата за целите на националното планиране (юни 2019 г. в София, с участието на водещи експерти в областта, включително Световната метеорологична организация, Програмата за развитие на ООН, Европейската агенция по околна среда и Министерство на околната среда и водите на Кралство Испания.
- Семинар за характеризирание и очертаване на подземните водни тела (ПВТ), както и за определяне на праговите стойности и фоновите нива на подземните води (септември 2019 г. в София)
- Семинар по хидроморфология и силно модифицирани водни тела (СМВТ) (декември 2019 г. в София)
- Семинар за изключенията по член 4.4, 4.5 и 4.7 на Рамковата Директива за водите (октомври 2019 г. в София)
- Международен семинар за управление на риска от наводнения чрез обмен на добри практики в рамките на ЕС (ноември 2019 г. в Букурещ, Румъния).

Таблица 2. Дейности по компонент 2 – подкрепа за разработването на плановете за управление на риска от наводнения

Дейност	Статус	Кратко описание
<p>Методика за предварителна оценка на риска от наводнения (ПОРН)</p>	<p>Предадена и одобрена</p>	<p>Този документ предоставя методологичната основа за изпълнението на първия етап на Директивата за наводнения - ПОРН. Той представлява актуализация на съществуващата методика за ПОРН, разработена през 2011 г., като отговаря на препоръките на ЕК и включва следните нови ключови аспекти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Методика за картиране/определяне на заплахата от дъждовни наводнения; • Изменение на климата и неговото въздействие върху заплахата от наводнения; • Актуализиране на критериите за определяне на значими наводнения и на критериите за определяне на райони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН).
<p>Доклади за предварителна оценка на риска от наводнения</p>	<p>Предадени; очакват одобрение</p>	<p>Докладите представят прилагането на практика на новата методика за ПОРН в рамките на първия етап от втория цикъл на Директивата за наводненията. Естеството и обхватът на извършваните дейности покрива изцяло изискванията на методологията за ПОРН. В резултат на изпълнението на ПОРН са идентифицирани райони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН), които отразяват териториите в страната, в които има повишен риск от наводнения. Разработени са четири отделни доклада за ПОРН и съответната документация - за всяка басейнова дирекция.</p>
<p>Обществени консултации по предварителната оценка на риска от наводнения</p>	<p>Успешно завършени обществени консултации</p>	<p>Актуализираните предварителни плановете за оценка на риска от наводнения за четирите басейнови дирекции бяха изготвени в сътрудничество с много широк кръг от заинтересовани страни. В процеса на разработване на плановете бяха включени над 480 институции, а над 540 институции и организации участваха в процеса на</p>

		<p>обществените консултации. Този подход за ангажиране на заинтересованите страни от началния етап на разработването на документите за планиране даде много положителен резултат. По време на обществените консултации по проектите на плановете, заинтересованите страни оцениха изключително високо качеството на изготвените документи. Получените писмени становища по проекта за ПОРН също отчитат огромния обем на извършената работа и добрия краен резултат, а 98% от анкетиранияте участници в срещите заявяват, че получената информация отговаря на техните очаквания.</p>
<p>Разработване на цифров модел на терена (ЦМТ), цифров модел на релефа (ЦМР) и ортофото карти за целите на изготвянето на карти на заплахата и риска от наводнения</p>	<p>Предадена и очаква одобрение</p>	<p>Целта на тази дейност беше да предостави нов цифров модел на терена (ЦМТ), цифров модел на релефа (ЦМР) и ортофото карти за областите, определени в ПОРН, с точността, необходима за хидравлично моделиране.</p> <p>Това е постигнато чрез извършване на ново картографиране за територията на всеки определен район със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН), чрез използването на интегрирани методи и техники за дистанционно наблюдение, научно обосновани теренни проучвания и пространствено-аналитични подходи.</p>
<p>Актуализация на националната методика за картиране на заплахата и на риска от наводнения</p>	<p>Предадена и очаква одобрение</p>	<p>Актуализацията на националната методика за картиране на заплахата и риска от наводнения (КЗРН) беше определена като изискване за предстоящия цикъл на ПУРН, така че следващите поколения планове да са съобразени с коментарите на Европейската комисия, както и да отразяват местния и международния опит от изпълнението на предишните планове и развитието на методите и техниките за събиране, обработка и интерпретиране на данни. Настоящата актуализация на методика за КЗРН въвежда следните нови елементи и подобрения спрямо съществуващата методика: разработване на метод за картиране на заплахата от наводнения, причинени от дъждовни и внезапни поройни наводнения;</p>

		подобряване на съществуващата методика за картиране на заплахата от крайбрежни наводнения; разглеждане на въздействието от изменението на климата върху всички източници на наводнения; актуализация на методиката за оценка на уязвимостта и риска
Подготовка на карти на заплахата и риска от наводнения	В процес на разработка	Екипът работи по актуализирането на картите за заплахата и риска от наводнения въз основа на получените резултати след проведената широка обществена консултация по актуализираните планове за предварителна оценка на риска от наводнения и в съответствие с актуализираната национална методика за картиране на заплахата и риска от наводнения.
Разработване на проект на планове за управление на риска от наводнения	В процес на разработка	Започна подготовката на проектите на планове за управление на риска от наводнения и свързаните с тях програми от мерки. ПУРН се разработват въз основа на предишните етапи на изпълнение като се отчита работата, извършена по време на първия цикъл на ПУРН във всяка басейнова дирекция.